

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Освітня програма	31431 Практична психологія
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	053 Психологія

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	31431
Назва ОП	Практична психологія
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Орлов Олег Вікторович, Варунцян Анна Вадимівна, Паламарчук Ольга Миколаївна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	09.02.2021 р. – 11.02.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/samoanaliz_053_bakpp_f0509.pdf
Програма візиту експертної групи	https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/programa_roboti_eg_053_uzgodzhena_0302_924be.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

За результатами роботи ЕГ під час дистанційного онлайн-візиту та вивчення нормативно-правових документів і матеріалів сайту, встановлено, що освітньо-професійна програма «Практична психологія» Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка за першим рівнем вищої освіти, відповідає критеріям оцінювання якості вищої освіти та чинному законодавству. ОПП «Практична психологія» успішно функціонує в СумДПУ імені А. С. Макаренка і відповідно до мети, спрямована на підготовку конкурентоспроможного фахівця в галузі психології, що володіє необхідними компетентностями для ефективної реалізації основних видів професійної діяльності психолога (психодіагностичної, психокорекційної, психоконсультативної, просвітницько-профілактичної) в різних сферах життєдіяльності з врахуванням потреб і запитів сучасного ринку праці регіонального та загальнодержавного масштабу. Структура і зміст ОПП «Практична психологія» є логічними й послідовними, відповідають вимогам Закону України «Про вищу освіту». ОПП є актуальною, і враховує вимоги сучасного ринку праці. Інформація, яку викладено у відомостях про самооцінювання, є прозорою, публічною та висвітлена на вебресурсах СумДПУ імені А. С. Макаренка. Навчання та викладання за ОПП ґрунтується на студентоцентрованому підході. У ЗВО наявний необхідний для реалізації освітньо-професійної програми «Практична психологія» рівень матеріально-технічної бази, кадрового та навчально-методичного забезпечення. Професорсько-викладацький склад систематично працює над підвищенням рівня своєї майстерності. У ЕГ склались позитивні враження щодо якості підготовки майбутніх фахівців у СумДПУ імені А. С. Макаренка, рівня фахової компетентності науково-педагогічних працівників та адміністративного персоналу. Результати акредитаційної експертизи дають підстави стверджувати, що ОПП та освітня діяльність СумДПУ імені А. С. Макаренка відповідають Критеріям акредитації з рекомендаціями, які можуть бути усунені протягом короткого часу.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

ОПП зорієнтована на загальнодержавний контекст з урахуванням галузевого та регіонального, що уможливорює на достатньо високому рівні реалізацію як науково-теоретичного, так і практико-орієнтованого спрямування цієї ОПП. ПРН узгоджені з урахуванням динаміки ринку праці в регіоні, відповідають рекомендація роботодавців та сучасним викликам вітчизняного освітнього простору. Варто відзначити наявність висококваліфікованого професорсько-викладацького складу, який орієнтований на системний професійний розвиток і відповідає вимогам за академічною кваліфікацією. Участь роботодавців (частина яких є випускниками ЗВО, які розуміють проблеми та специфіку підготовки за даною ОПП) і здобувачів у розробленні та вдосконаленні ОПП забезпечує орієнтованість на реальні потреби регіонального ринку праці здобувачів. Наявні силабуси до кожної навчальної компоненти, існують можливості для створення індивідуальної траєкторії навчання. Забезпечується своєчасне оновлення змісту ОК, методів викладання і навчання, навчально-методичного забезпечення. Позитивної оцінки заслуговує практикоорієнтована спрямованість змісту ОК, завдяки якій здобувачі оволодівають навичками рефлексії, самостійності у вирішенні професійних завдань, конструювання професійних дій, творчого підходу до виконання різноманітних завдань під час професійної діяльності. ЗВО має достатні матеріально-технічні ресурси та навчально-методичне забезпечення; забезпечує безоплатний доступ до інфраструктури та інформаційних ресурсів. ЗВО розроблено низку внутрішніх нормативних документів, які визначають стратегію та політику університету; прописано чіткі й зрозумілі правила та процедури, що регулюють права й обов'язки учасників освітнього процесу. У процесі здійснення акредитаційної експертизи відзначено плідну співпрацю науково-педагогічних працівників і здобувачів та встановлено відкритість керівництва ЗВО до ініціатив і пропозицій стейкхолдерів. Особливо варто зазначити відкритість адміністрації та співробітників СумДПУ імені А. С. Макаренка до пропозицій, наданих ЕГ у процесі консультативного оцінювання ОПП.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Виявлені у процесі акредитаційної експертизи недоліки не є суттєвими і мають рекомендаційний характер для удосконалення якості ОПП. Рекомендовано: 1. Запровадити практику офіційного перезарахування результатів, отриманих в неформальній освіті на ОПП «Практична психологія». 2. На підставі міжнародних угод між СумДПУ та закладами-партнерами мотивувати здобувачів ОПП до участі у різних формах академічної мобільності (навчання, мовному стажування, практики, літній та інших шкіл). 3. Продовжувати процес удосконалення силабусів освітніх компонент у напрямі: оновлення змісту навчального матеріалу відповідно до сучасних досягнень науки та практики у психологічній галузі, чіткого визначення змісту завдань для самостійної роботи та критеріїв їх оцінювання, визначення soft skills, розвиток яких передбачено в ОК. 4. З метою інтеграції у світову систему вищої освіти посилити роботу із пошуку можливостей отримання грантів для участі здобувачів та науково-педагогічних працівників у міжнародних освітніх програмах, зокрема стажуваннях. Оприлюднювати інформацію про досягнуті результати на вебсайті СумДПУ імені А. С. Макаренка. 5. У зв'язку з тим, що обов'язкове написання кваліфікаційної роботи введено лише в удосконалену в 2020 році ОПП, а жоден із здобувачів 2017 року вступу не пише кваліфікаційної роботи, варто посилити наукову діяльність здобувачів (2018, 2019 року вступу) в напрямку написання кваліфікаційних робіт.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Пріоритетними цілями ОП є підготовка конкурентоспроможних фахівців в галузі психології. Ціль сформульована досить широко, без відображення особливостей і фокусу саме цієї освітньо-професійної програми. За ОП здійснюють підготовку психологів-бакалаврів широкого профілю. Відтак, відсутність конкретики не є надто значним недоліком. Цілі програми в цілому відповідають місії і стратегії Університету, зазначеній в наданій закладом стратегії розвитку (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/strategiya_b57d5.pdf). Місія закладу сформульована в розділах «Покликання» та «Місія» цього документа. Місія закладу сформульована доволі широко і полягає в підготовці фахівців, науковій діяльності, розробленні і впровадженні технологій з врахуванням загальнодержавного і регіонального контексту. Стратегічні напрями в своїй більшості сформульовані так, щоб враховувати специфіку широкого спектра галузей, в яких здійснюється підготовка фахівців. Відтак, цілі програми відповідають стратегії закладу.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

СумДПУ імені А. С. Макаренка враховує пропозиції стейкхолдерів. Гарант програми надала документи, в яких описані процедури та результати опитувань здобувачів (https://psy.sspu.edu.ua/images/bak_orpros.pdf), випускників (https://psy.sspu.edu.ua/images/zvit_pro_rezultati_opit_vipusknikiv_lyutiy20_ost.pdf) та роботодавців (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/01/robotodavci_psihologiya_190af.pdf). В закладі розроблено відповідні методичні рекомендації (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/metod_rekomend_do_provedennya_anket_z_pitan_ocinyuvannya_osv_proc_s391e.pdf). В закладі створено центр забезпечення якості освіти, на який покладено функцію визначення позицій стейкхолдерів. До опитувань залучена студентська рада. В університеті створено раду випускників та раду стейкхолдерів. На запит ЕГ закладом надано протокол засідання кафедри, на якому були присутні стейкхолдери, і розглядалися питання оновлення програми. Зокрема, Новик Л.В. (директор ЗОШ № 6) запропонувала впровадити елементи дистанційної освіти на платформі Moodle, що було враховано на с.10 в новій редакції ОП «Практична психологія», затвердженій у 2020 році. Петрова Л.В. (директор Комунальної установи «Інклюзивно-ресурсний центр Краснопілської селищної ради» Краснопілського району, Сумської обл) внесла пропозицію щодо розширення пункту «Придатності випускників до працевлаштування та подальшого навчання» (с. 6-7 ОП 2020 року). Голуб Л.В. (директор Комунальної установи Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ст. № 25) порадила в процесі оцінювання здійснювати як письмове і усне коментування, так і самооцінювання й взаємне оцінювання студентів (залучення студентів до самооцінювання та оцінювання роботи один одного) (с.7 ОП 2020 року). За порадою Решетнік В. Л. (завідувачка Сумського дошкільного навчального закладу (ясла-садок) № 40 «Дельфін») щодо особливостей набуття майбутніми психологами практичних навичок діагностичної та корекційної роботи було введено ОК «Візуальна психодіагностика» (4 семестр, 4 кредити) та збільшено кількість кредитів з дисципліни «Профорієнтація та профвідбір» (6 семестр, замість 3 кредитів – 4). Мелешко Я. А. (студентка 3-го курсу, Голова наукового департаменту Студентського самоврядування НН ІПП СумДПУ імені А. С. Макаренка) запропонувала збільшити кількість кредитів, передбачених на підготовку до підсумкової атестації та на виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи (збільшено до 6,5 кредитів); передбачити можливість перезарахування балів при оцінюванні результатів вивчення дисциплін, що входять до циклу професійної підготовки з урахуванням можливостей набуття здобувачами необхідних компетентностей за рахунок участі у конкурсах наукових робіт, олімпіадах, різномірних науково-практичних конференціях, тренінгових програмах, публікації науково-практичних здобутків у наукових виданнях, тощо (у робочих програмах усіх обов'язкових навчальних дисциплін на 2020/2021 н.р. було передбачено надання до 20 балів за неформальну та інформальну освіту).

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Цілі даної ОП загалом визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту. Досвід вивчення подібних вітчизняних (Київського університету імені Бориса Грінченка, Херсонського державного університету, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя

Стефаника», Сумського державного університету, ХНУВС та ін.) і зарубіжних програм підготовки фахівців (Казахського національного педагогічного університету імені Абая) за ОПП «Практична психологія» у СумДПУ імені А.С. Макаренка стосувався формулювання цілей та програмних результатів навчання; переліку освітніх компонентів; кредитного виміру дисциплін; академічної мобільності і доброчесності; придатності випускників до працевлаштування; методів навчання та викладання; кількісного співвідношення відповідності програмних компетентностей результатам навчання. Під час аналізу аналогічних ОПП значна увага приділялася вибірковим дисциплінам. Зокрема, за результатами вивчення досвіду ОПП Херсонського державного університету в ОПП «Практична психологія» у СумДПУ імені А.С. Макаренка було введено такі вибіркові дисципліни: «Психосексуальний розвиток особистості», «Основи психосоматики», «Організаційна психологія», «Психологія залежної поведінки». Відповідно до ОПП ДВНЗ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника було введено ОК «Етнопсихологія», «Психологія конфлікту», «Профорієнтація та профвідбір». Водночас, із зарубіжних аналогів вивчено лише досвіду Казахського національного педагогічного університету імені Абая. Під час спілкування з НПП з'ясовано, що вони вивчають сучасні підходи (наприклад, КПТ чи структурний психоаналіз), мають в цих напрямках співпрацю з іншими установами, впроваджують їх у власну викладацьку діяльність, пропонують додаткові вибіркові дисципліни. Це підтверджують також і здобувачі.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт вищої освіти за спеціальністю наявний (Наказ Міністерства освіти і науки України № 565 від 24.04.2019 р.). Програму побудовано у відповідності до стандарту. Закладом надано матрицю відповідності компонентів програми стандартам. В цілому компоненти освітньо-професійної програми дозволяють досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

В СумДПУ імені А.С. Макаренка системно організована комунікація зі стейкхолдерами на різних рівнях - від загальноуніверситетського (через центр якості освіти закладу) до локального (в неформальному контакті).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

В цілях ОПП недостатньо чітко описана її специфіка, через що складно відрізнити програму від інших подібних програм за цією спеціальністю. Рекомендується визначити і підкреслити специфіку саме цієї програми. Програмні результати співпадають на 100% з відповідним стандартом. Рекомендується доповнити програмні результати з урахуванням думок роботодавців, тенденцій розвитку спеціальності, регіонального контексту тощо. Програма більше фокусується на вітчизняній психологічній традиції (що є перевагою), однак, мало враховує кращий світовий досвід підготовки психологів. Рекомендується при наступних переглядах програми розширити аналіз міжнародних аналогів. Методологія опитування стейкхолдерів більше сфокусована на кількісній оцінці їхнього рівня задоволення результатами навчання за програмою. Якісно зорієнтовані запитання сформульовані занадто широко. Рекомендується доповнити опитувальники позиціями, які б спонукали давати конкретні якісні коментарі. Такі коментарі давали б цінну інформацію для оновлення ОПП.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Експертною групою було з'ясовано, що ОПП та освітня діяльність за даним критерієм загалом відповідають вимогам. Програма повністю відповідає підкритеріям 2 і 4. Недоліком підкритерія 1 є дещо широко сформульована ціль програми. Недоліком підкритерія 3 є обмеженість програмних результатів лише тими, що визначені стандартом. Зважаючи на наведені сильні та слабкі сторони у контексті критерію 1 експертна група дійшла висновку, що ОПП відповідає рівню В за критерієм 1.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Набір на дану ОПП здійснювався в 2017 р. (https://psy.sspu.edu.ua/images/opp_psihologiya_16_bakalavr_p_dpisaniy.pdf “Практична психологія”, затверджена вченою радою СумДПУ імені А. С. Макаренка, протокол №10 від 11.04.2016 р.). Обсяг освітньої складової ОПП становить 240 кредит ЄКТС, термін навчання 3 роки 10 місяців. Блок обов'язкових навчальних дисциплін становить 153 кредити ЄКТС (63,7%), з них дисципліни циклу загальної підготовки становлять 61,5 кредитів ЄКТС (25,6%), циклу професійної підготовки – 91,5 кредитів ЄКТС (38,1%). Блок вибіркових навчальних дисциплін становить 64,5 кредитів ЄКТС (26,9%). На практичну підготовку відводиться 21 кредит ЄКТС (8,8%), на підсумкову атестацію – 1,5 кредити ЄКТС (0,6%). До самоаналізу СумДПУ імені А. С. Макаренка додано ОПП «Практична психологія», першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затверджену протоколом №10 від 27 квітня 2020 року (<blob:https://office.naq.gov.ua/b07d2029-3961-4163-9ef3-94f2bf200f19>). ЕГ звертає увагу на те, що ОПП 2020 року була удосконала з врахуванням вимог затвердженого 24.04.2019 р. Стандарту вищої освіти України із галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 «Психологія». Зокрема, у підсумковій атестації, комплексний кваліфікаційний екзамен з психології та методики роботи психолога в різних галузях було замінено на комплексний кваліфікаційний екзамен з психології і захист кваліфікаційної роботи. Обсяг освітньо-професійної програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах ЄКТС) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Блок обов'язкових навчальних дисциплін становить 151,5 кредити ЄКТС (63,1%), з них дисципліни циклу загальної підготовки становлять 60 кредитів ЄКТС (25,0%), циклу професійної підготовки – 91,5 кредити ЄКТС (38,1%). Блок вибіркових навчальних дисциплін становить 60 кредитів ЄКТС (25,0%). На практичну підготовку відводиться 21 кредит ЄКТС (8,8%), на підсумкову атестацію – 7,5 кредитів ЄКТС (3,1%). Більше ніж 50% обсягу ОПП спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю, які визначені стандартом вищої освіти.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Зміст ОПП чітко структурований за двома групами компонентів: обов'язкові та вибіркові. В ОПП прописано розподіл освітніх компонентів за семестрами, відображено траєкторію введення освітніх компонентів в ОПП. Освітні компоненти, включені до ОПП, складають взаємопов'язану систему, що відображена у структурно-логічній схемі, яка є невід'ємною частиною ОПП. Таблиця 1. «Інформація про обов'язкові освітні компоненти ОП» у Відомостях про СО містить робочі програми до кожної ОК та вичерпний перелік необхідного та наявного матеріально-технічного забезпечення. Відповідність програмних результатів навчання змісту дисциплін відображено в Таблиці 3. «Матриця відповідності», поданої у Відомостях про СО. ПР висвітлені у документі обов'язковими освітніми компонентами. Дана ОПП повною мірою відповідає вимогам щодо гуманітарної складової відповідно до «Рішення НАЗЯВО від 27.11.2019 р. з приводу гуманітарної складової освітнього процесу, дотримання мовного законодавства та інших законів України». Зокрема, здобувачі підтвердили, що викладання здійснюється виключно українською мовою. Серед ОК даної ОПП є дисципліни, спрямовані на формування світоглядних і громадянських якостей випускника, його морально-етичних цінностей (ОК 1.01, ОК 1.02, ОК 1.20). Зміст ОПП має чітку структуру як щодо загального часу навчання, так і щодо змісту (<blob:https://office.naq.gov.ua/529d8cac-11d1-4862-a47c-66fdbc550514>).

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОПП загалом відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності, що відображено в загальних та фахових компетентностях, програмних результатах навчання, зазначених в ОПП. Усі компетентності розкриваються через логічно побудовану систему взаємопов'язаних освітніх компонентів. Структурно-логічна схема демонструє взаємозв'язок ОК від першого до восьмого семестру. Теоретичний зміст предметної області складають поняття психіки, свідомого і несвідомого, поведінки, діяльності, вчинку, спілкування, особистості, індивідуальності (ПР 1, 3, 7, 8, 10); концепції та теорії, що розкривають закономірності виникнення, розвитку й функціонування психіки, як особливої форми життєдіяльності (ПР 2, 6, 9, 11, 13); психологічні особливості формування людини, як особистості, взаємодії людей у малих і великих соціальних групах, міжгрупової взаємодії (ПР 4, 5, 12) тощо. ОК циклу професійної підготовки загалом забезпечують підготовку фахівця у галузі психології, здатного до самостійного вирішення професійних завдань у сфері психології. Всі програмні РН забезпечуються освітніми компонентами, що включені до обов'язкової складової. Відповідні компетентності відображаються в навчальному, робочому плані, ОПП, та робочих навчальних програмах дисциплін. Освітні компоненти ОПП відповідають методам, методикам та технологіям.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обов'язку, передбаченому законодавством.

Формування індивідуальної освітньої траєкторії регламентується п.8.1; 9.2 та 9.3: «Положення про організацію освітнього процесу у СумДПУ імені А. С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_organizaciyu_osvitnogo_procesu_bb7d2.pdf), забезпечується вибірковою блоком дисциплін, який становить не менш як 25% від загальної кількості кредитів ЄКТС. Процедура вибору вибіркового блоку дисциплін представлено у п.3: «Положення про вільний вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти СумДПУ імені А. С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/pro_vilniy_vibir_disciplin_e84b5.pdf). Здобувачі поінформовані про механізм вибору дисциплін, що було встановлено під час фокус-групових опитувань. Обсяг навчальних дисциплін за вибором в ОПП «Практична психологія» включає 60 кредитів ЄКТС. На підставі ОПП та навчального плану для кожного здобувача формуються індивідуальні навчальні плани, за результатами особистого вибору дисциплін здобувачем з дотриманням послідовності їх вивчення відповідно до структурно-логічної схеми підготовки фахівців. Згідно ОПП вивчення вибіркового блоку дисциплін передбачено у 3-8 семестрах. Процедура вибору передбачає ознайомлення здобувача з переліком дисциплін для вибору в каталогі навчальних дисциплін вільного вибору, який оприлюднений на офіційному сайті СумДПУ імені А. С. Макаренка (<https://sspu.edu.ua/universitytet/edusci/normativno-pravova-baza>). ОПП, робочі програми дисциплін (<https://psy.sspu.edu.ua/index.php/osvita/bakalavr/2020-2021-nr>) та силабуси (<https://psy.sspu.edu.ua/index.php/vykhovannia/sylabusy-navchalnykh-dystsyplin/or-bakalavr>) представлені на сайті університету. Можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії реалізується за такими напрямками: можливість вибору теми кваліфікаційної роботи; можливість засвоєння ОК на базі інших ЗВО та неформальної освіти в рамках реалізації права на академічну мобільність; здобувач має право на зарахування відповідних кредитів («Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка». (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_neformalnu_osvitu_azco3.pdf); вільний вибір дисциплін у зазначеному порядку; можливість вивчення дисциплін відповідно до наукових інтересів. Під час фокус групи зі здобувачами освіти було з'ясовано, що вони мають можливість вносити пропозиції щодо переліку дисциплін за вибором здобувачів. Проводиться онлайн-опитування здобувачів, результати якого враховуються під час планування освітнього процесу (https://psy.sspu.edu.ua/images/bak_opros.pdf).

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

ОПП та навчальний план, розроблений на її основі, передбачають навчально-психологічну практику, виробничу психодіагностичну практику і виробничу психокорекційну практику. Проходження практики здобувачами регулюється «Положенням про проведення практики студентів Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_praktiku_20dc6.pdf). В ОПП на практичну підготовку відведено 21 кредит. Розроблені робочі програми практики (<https://psy.sspu.edu.ua/index.php/osvita/bakalavr/2020-2021-nr>). На сайті СумДПУ імені А. С. Макаренка представлено перелік баз з проходження навчальної та виробничих практик студентами II-IV курсів ОР «Бакалавр», денної та заочної форм навчання, що навчаються за спеціальністю 053 Психологія, ОПП «Практична психологія». На запит ЕГ гарантом було надано зразки договорів про співпрацю Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка і Сумського дошкільного навчального закладу №21 «Волошка»; Сумського міського Центру науково-технічної творчості молоді; Сумським міським центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; Обласною комунальною установою Сумської обласної ради «Соціальний гуртожиток для дітей сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування»; Відокремленим підрозділом «Українська асоціація фахівців з подолання наслідків психотравмуючих подій», тощо. В договорах про співпрацю прописані права та обов'язки, відповідальність сторін.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Аналіз освітніх компонентів, результати бесіди експертної групи зі стейкхолдерами (здобувачами, НПП, представниками академічної спільноти) дозволили дійти висновку, що освітні компоненти даної ОПП сприяють формуванню та розвитку соціальних навичок, що є відповідним до цілей програми (ОК 1.02, ОК 1.03, ОК 1.04, ОК 1.10). Під час зустрічі зі здобувачами ЕГ з'ясувала, що вони мають можливість формувати свою індивідуальну траєкторію навчання та навички soft skills шляхом вільного вибору дисциплін з бази вибіркового блоку дисциплін (<https://sspu.edu.ua/universitytet/edusci/kataloh-vybirkovykh-dystsyplin>). Навички soft skills формуються також за допомогою заходів, що відбуваються у СумДПУ імені А. С. Макаренка (відкритих лекцій, тренінгів, семінарів, круглих столів). Практично усі ОК передбачають такі види діяльності здобувачів, що дають можливість набути певних навичок soft skills: самонавчання, проблемно-пошукові методи (відповідно до таблиці 3 Відомостей про самоцінювання). ОПП забезпечує набуття здобувачами цілісної системи соціальних навичок. Так, на розвиток

вміння критично мислити, організовувати діалогічне спілкування спрямовані як обов'язкові освітні компоненти (ОК 1.01, ОК 1.02, ОК 1.03, ОК 1.04), так і дисципліни практичної підготовки (ПП.1, ПП.2). Низка ОК (ОК 1.20, ОК 1.30, ОК 1.32) забезпечує розвиток здатності вчитися самостійно й автономно, розробляти власну траєкторію професійного саморозвитку. Розвиток вміння толерантного ставлення до індивідуальних особливостей та гендерних проблем забезпечують ОК 1.21, ОК 1.22, ОК 1.25, ОК 1.29. Результати фокус груп зі здобувачами засвідчили, що викладачі в освітньому процесі використовують методи викладання, які сприяють розвитку soft skills: інтерактивні методи, робота в парах, тренінгові заняття. Такий підхід дозволяє формувати у студентів навички взаємодії, вміння планувати діяльність та самоорганізовуватися.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

МОН України затверджено Професійний стандарт практичний психолог закладу освіти https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/12/Standart_Praktychnyy_psykholoh.pdf. Однак, в ОПП «Практична психологія» у рубриці «Придатність до працевлаштування» акцентовано увагу на робочих місцях у психотерапевтичних, психологічних, консультативних службах; у соціальних організаціях (центрах соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, центрах соціально-психологічної реабілітації дітей, дитячих центрах творчості і дозвілля, дитячих будинках, притулках, будинках пристарілих, інвалідів); у туристичних та спортивних закладах та закладах охорони здоров'я (лікарнях, поліклініках, спецшколах для дітей інвалідів, наркологічних та реабілітаційних центрах); в рекрутингових компаніях та установах з підбору й добору персоналу (кадрових агентствах, центрах зайнятості, центрах з профорієнтації); у компаніях, малих підприємствах та бізнес-структурах; у правоохоронних органах (установах ювенальної юстиції, колоніях, розподільниках); у службі довіри; у Міністерстві надзвичайних ситуацій (митниці, служби порятунку, військові організації); у закладах вищої освіти (ЗВО). Крім того, у навчальному плані вказано кваліфікацію «Бакалавр з психології» Професійний стандарт за спеціальністю 053 «Психологія» відсутній.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Обсяг окремих ОК ОПП (у кредитах ЄКТС) із фактичним навантаженням здобувачів вищої освіти університету керується роз'ясненням та рекомендаціями МОН України щодо реалізації наказу від 26.01.2015 р. № 47 «Про особливості формування навчальних планів на 2015/2016 навчальний рік» та окремих норм Закону України «Про вищу освіту». Обсяг ОПП та окремих її компонентів (blob:<https://office.naq.gov.ua/fb809518-5c46-472d-ace3-48c115f45195>) відповідає фактичному навантаженню здобувачів. Загальна кількість кредитів підготовки фахівців за ОПП становить 240 кредитів ЄКТС, що відповідає Стандарту вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Обов'язкові компоненти освітньої програми містять: цикл загальної підготовки 60 кредитів ЄКТС (25,0%), цикл професійної підготовки – 91,5 кредитів ЄКТС (38,3%), навчальну психологічну практику – 6 кредитів ЄКТС (2,5%), виробничі психодіагностичну та психокорекційну практики – 15 кредитів (6/9 кредитів) ЄКТС (6,2%), підготовку та захист кваліфікаційної роботи – 6 кредитів ЄКТС (2,5%) та комплексний кваліфікаційний екзамен – 1,5 кредитів ЄКТС (0,6 %). На дисципліни за вибором відводиться 60 кредитів ЄКТС (25,0%). Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у СумДПУ імена А. С. Макаренка (№ 280 від 27.05.2019 р.) (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/07/osvprocespdf_merged_a50ec.pdf) тривалість навчального року складає 52 тижні, з яких не менше 8 тижнів становить сумарна тривалість канікул. Тривалість теоретичного навчання, обов'язкової практичної підготовки, семестрового контролю та виконання індивідуальних завдань складає 40 тижнів на рік. Організація самостійної роботи здобувачів забезпечується Положенням про самостійну роботу студентів у СумДПУ імені А.С. Макаренка (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_srs_92846.pdf). Самостійна робота здобувачів супроводжується навчально-методичним забезпеченням: підручниками, посібниками, навчально-методичними комплексами, електронними навчальними методичними комплексами, розміщеними в електронній навчальній системі Moodle. Тижневе аудиторне навантаження здобувачів вищої освіти не перевищує 24 годин на тиждень. Усі програмні результати навчання забезпечені обов'язковими компонентами освітньо-професійної програми. Обов'язкова складова визначена та узгоджена стандартом вищої освіти. За результатами опитування здобувачі освіти вважають навчальне навантаження оптимальним (3,5 балів з 5) (https://psy.sspu.edu.ua/images/bak_opros.pdf).

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

За ОПП «Практична психологія» спеціальності 053 «Психологія» освітнього рівня «бакалавр» дуальна форма освіти не передбачена. Однак, кафедра психології вбачає дуальну форму однією з перспективних цілей розвитку ОПП на майбутнє. На даний час поєднання навчання з професійною діяльністю здійснюється через зміст виробничих психодіагностичної та психокорекційної практик та через залучення здобувачів до роботи у Навчально-науковому центрі надання психологічної допомоги населенню при кафедрі психології СумДПУ імені А.С. Макаренка.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитно трансфернонакопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти. Навчання за ОПП дає можливість здобувачам розвивати соціальні навички, формувати індивідуальну траєкторію навчання. Сильною стороною є потужний зв'язок з базами з проходження навчальних та виробничих практик студентами II-IV курсів ОР «Бакалавр», денної та заочної форм навчання, що навчаються за спеціальністю 053 Психологія, ОПП «Практична психологія» (52 бази).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

З огляду на те, що всі договори, за якими проходять практику студенти спеціальності 053 «Психологія» були укладені в 2015 році, рекомендуємо посилити роботу кафедри щодо оновлення та укладання нових договорів співпраці з роботодавцями. Розглянути можливість впровадження дуальної форми освіти.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Експертною групою було з'ясовано, що ОПП та освітня діяльність за даним критерієм загалом відповідають вимогам. Програма повністю відповідає підкритеріям 1, 2, 3, 4, 6, 8, 9. Недоліком підкритерія 5 є відсутність практики оновлення та укладання нових договорів співпраці з роботодавцями. Недоліком підкритерія 9 є відсутність дуальної форми освіти. Вказані слабкі сторони не є суттєвими, та можуть бути усунутими в короткий термін. Зважаючи на наведені сильні та слабкі сторони у контексті критерію 2 експертна група дійшла висновку, що ОПП відповідає рівню В за критерієм 2.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання за даною ОПП є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційній веб-сторінці СумДПУ (<https://sspu.edu.ua/vstupna-kampaniia-2021>) На сайті розміщена анкета для абітурієнта, з графою для зворотного зв'язку. В університеті проходять підготовчі курси до ЗНО, які можуть пройти всі бажаючі, на сайті СумДПУ імені А.С. Макаренка розміщена анкета для майбутніх вступників з переліком доступних дисциплін, включаючи ті, які потрібні для вступу на дану ОПП, також розміщений номер мобільного телефону для консультації (<https://www.sspu.edu.ua/pidhotovchi-kursy>). Здобувачі вищої освіти знають процедуру вступу на перший рівень вищої освіти.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Згідно з «Правилами прийому на навчання для здобуття вищої освіти Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/media/attachments/2020/12/30/rules_2021.pdf) для вступу на ОР «Бакалавр» прийом здійснюється на основі ПЗСО або на основі ОКР молодшого спеціаліста. За ОПП «Практична психологія» визначено наступні конкурсні предмети та їх вагові коефіцієнти: «Українська мова та література» – 0,2; «Математика» – 0,2; «Історія України або Іноземна мова або Біологія або Географія або Фізика або Хімія» – 0,5; Вага документа про ПЗСО – 0,1. При вступі на основі ОКР молодшого спеціаліста передбачено подання сертифікатів ЗНО з української мови та літератури (ваговий коефіцієнт - 0,25), з Біології або Географії або Хімії або Фізики або Математики або Історії України або Іноземної мови (ваговий коефіцієнт - 0,25) та складання фахового іспиту (ваговий коефіцієнт - 0,5). Програма вступних випробувань (https://www.sspu.edu.ua/images/2020/doc/vstup/053_psihologiya_05586.pdf) переглядається щорічно.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Під час роботи експертна група з'ясувала, що у ЗВО визнаються результати навчання, отримані в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності. Процедуру визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, зокрема під час академічної мобільності регулює Положення про академічну мобільність студентів, яке є загальнодоступним на сайті ЗВО. (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_akademichnu_mobilnist_studentiv_46e20.pdf) та Положення про перезарахування навчальних результатів у СумДПУ (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/polozhennya_pro_perezarahuvannya_rezultativ_navchannya_a4e48.pdf) Умови та порядок перезарахування результатів навчання з навчальних дисциплін чітко описані у пункті №6 Положення про перезарахування навчальних результатів. Відповідно до Положення про академічну мобільність студентів, навчальні плани та графіки мають бути узгоджені з обома ЗВО-партнерами. Під час окремих зустрічей з НПП та здобувачами було з'ясовано, що обидві групи стейкхолдерів обізнані в процедурі визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, проте до цього на ОПП вона не практикувалася. З-поміж студентів, які навчаються на даній освітньо-професійній програмі, немає тих, які скористались програмою академічної мобільності.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедура перезарахування балів описується у «Положенні про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_neformalnu_osvitu_azco3.pdf). Спілкування ЕГ із здобувачами та самоврядуванням дає підстави стверджувати, що здобувачі знайомі з поняттям неформальної освіти, активно використовують можливість відвідувати тренінги, семінари, майстер-класи, інтенсивні курси, які відбуваються в стінах ЗВО та за його межами. Разом з тим, ЕГ не знайшла відображення таких видів діяльності в індивідуальних планах здобувачів. В ході інтерв'ювання студенти підтвердили відсутність будь-яких форм перешкоджання з боку адміністрації ЗВО щодо участі в подібних освітніх заходах.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Правила прийому є прозорими і такими, що забезпечують доступ до навчання за неупередженим конкурсом. Вільний онлайн доступ до всіх документів ЗВО, що стосуються вступу. Підготовчі курси до ЗНО з широким переліком дисциплін, включаючи ті, що потрібні при вступі на дану ОПП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Відсутня практика впровадження академічної мобільності студентів на ОПП «Практична психологія». Зважаючи на актуальність академічної мобільності в сучасному освітньому просторі, експертна група рекомендує ЗВО посилити роботу над цим напрямом діяльності на даній ОПП.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Експертною групою було з'ясовано, що ОПП та освітня діяльність за даним критерієм загалом відповідають вимогам. Програма повністю відповідає підкритеріям 1, 2. Недоліком підкритерія 3 є відсутність практики впровадження академічної мобільності студентів на ОПП «Практична психологія». Вказані слабкі сторони не є

суттєвими, та можуть бути усунутими в короткий термін. Зважаючи на наведені сильні та слабкі сторони у контексті критерію 3 експертна група дійшла висновку, що ОПП відповідає рівню В за критерієм 3.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Форми та методи навчання і викладання за ОПП регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу в СумДПУімені А.С. Макаренка (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_organizaciyu_osvitnogo_procesu_bb7d2.pdf). Освітній процес реалізується у таких формах: навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи, атестація. Перевага надається студентоцентрованим методам навчання, які використовуються в залежності від мети, завдань, компетентностей та програмних результатів навчання, яких необхідно досягти. Форми та методи навчання й викладання відображені в робочих навчальних програмах, методичних рекомендаціях та силабусах. Студентоцентрований підхід в освітньому процесі реалізується через вибір форм і методів навчання й викладання та перебуває в компетентності кожного викладача. Експертною групою було встановлено, що форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених в ОПП цілей та програмних результатів навчання. Особливу увагу викладачі кафедри приділяють інтерактивним методам навчання таким як: тренінги, диспути, рольові ігри. Використовують в роботі мобільні пристрої. Проаналізувавши результати анкетування здобувачів вищої освіти (https://psy.sspu.edu.ua/images/bak_opros.pdf) та їхні відповіді під час відеозустрічі, експертна група дійшла висновку, що студенти загалом задоволені якістю навчання та викладання за даною ОПП. Аналіз матриці відповідності методів навчання і викладання програмним результатам навчання, робочих програм навчальних дисциплін, індивідуальних навчальних планів здобувачів, силабусів та сайту ЗВО дозволив встановити, що форми навчання і викладання є досить різними й актуальними, сприяють досягненню заявлених в ОПП цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Під час опитування здобувачів вищої освіти було підтверджено, що інформація щодо цілей, змісту, програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання надається вчасно. Ця інформація в основному представлена у робочих навчальних програмах дисциплін ОПП (<https://psy.sspu.edu.ua/index.php/osvita/bakalavr/2020-2021-nr>) та силабусах (<https://psy.sspu.edu.ua/index.php/vykhovannia/sylabusy-navchalnykh-dystsyplin/or-bakalavr>). Під час інтерв'ювання учасники освітнього процесу засвідчили, що на початку викладання дисципліни, найчастіше на першому занятті, викладачі інформують їх щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів. Таким чином, кожен здобувач до початку вивчення окремого освітнього компонента ОПП може ознайомитися з інформацією, необхідною для успішного вивчення навчальної дисципліни.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

ЗВО забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньо-професійної програми. Зокрема, відбувається поєднання навчання і досліджень шляхом проведення таких видів діяльності, як написання курсових та кваліфікаційних робіт, проходження трьох практик на базах організацій. ЕГ ознайомилась з електронними сканами переліку наукових публікацій студентів-бакалаврів з 2017 по 2020 рік, да їх дипломами про участь в олімпіадах та конкурсах (скани надані на запит ЕГ). Під час спілкування зі стейкхолдерами було відмічено, що здобувачі даної ОПП активно долучаються до написання наукових робіт в межах України. На жаль, цього року жоден здобувач 4 курсу даної ОПП не обрав написання кваліфікаційної роботи. Приведення у відповідність ОПП затвердженому Стандарту вищої освіти спонукало до декларування обов'язкового написання кваліфікаційної роботи. Студенти 2020 року вступу будуть обов'язково залучені до написання кваліфікаційної роботи та складання державних іспитів.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу...»: (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_organizaciyu_osvitnogo_procesu_bb7d2.pdf),

«Положення про внутрішній моніторинг якості освітньої діяльності СумДПУ ім. А.С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/pro_vnutrishniy_monitoring_yakosti_osvitnoyi_diyalnosti_f7d9e.pdf) науково-педагогічні працівники систематично оновлюють зміст ОК на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі. Перегляд освітніх компонентів ОПП здійснюється на основі наукових авторських здобутків НПП кафедри, досягнень світової психологічної науки. Під час викладання навчальних дисциплін «Основи психокорекції з практикумом» та «Профілактика і корекція відхилень у поведінці» використовуються результати досліджень проф. Кузікової С. Б.: «Теорія і практика вікової психокорекції: Навч. посібник» (Суми, 2020.) та Theoretical applicable modeling of psychocorection and personal development (Харків, 2018). Навчальна дисципліна «Психологія саморозвитку» також побудована на дослідженнях проф. Кузікової С.Б., зокрема: «Психологічні основи становлення суб'єкта саморозвитку в юнацькому віці : монографія» (Суми, 2020), Psychological culture in phenomenology of personality self-development (Lviv-Torun, 2019). Освітній процес з навчальних дисциплін «Психологічна просвіта» та «Соціальна психологія з практикумом» побудовано на використанні навчальних посібників доц. Тарасової Т. Б. «Психологічна просвіта» та доц. Ермакової Н.О. «Соціальна психологія». В навчальній дисципліні «Основи психотерапії» представлені наукові роботи доц. Ніколаєнко С.О. «Сугестивний вплив у професійній діяльності педагога та психолога: монографія» (Суми, 2017) та «Патопсихологічні особливості бойових посттравматичних стресових розладів» (Суми, 2016). Наукові здобутки доц. Вертеля А.В. «Competence and Professional Skills in Training Future Specialists in the Field of Physical Education and Sports» (Web of Science 2020), «The Automated Control of Students Achievements by Using Paper Clicker Plickers (Web of Science 2020) впроваджено в освітньому процесі з дисциплін «Психодіагностика» та «Практикум з загальної психології». Оновлення змісту ОК здійснюється щорічно з урахуванням змін наукових парадигм, побажань здобувачів та стейкхолдерів. Під час фокус-групи здобувачі вищої освіти підкреслили сучасні підходи у викладанні з боку НПП. Однак, на думку експертів, варто переглянути літературу окремих робочих програм на предмет її оновлення.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Питаннями інтернаціоналізації діяльності СумДПУ імені А. С. Макаренка займається відділ міжнародних зв'язків (<https://sspu.edu.ua/viddil-mizhnarodnykh-zv'iazkiv>), однією з складових діяльності якого є активізація міжнародної діяльності та участь у реалізації спільних навчальних проєктів з університетами інших країн. Науково-педагогічний персонал СумДПУ імені А. С. Макаренка активно залучається до написання наукових статей в журналах, що входять до міжнародних наукометричних баз Scopus, Web of Science. На прохання ЕГ було надано скан-копії документів про підвищення кваліфікації та/або стажування НПП за останні 5 років, наприклад: Вертель А.В. семінар «Сучасні технології соціальної роботи у різних сферах життя», Братислава Попрад, 2019р., Мотрук Т.О. пройшла річну програму «КПТ+» (м. Львів, 2019-2020 р.) та ін. Здобувачі вищої освіти ознайомлені і зацікавлені в участі в міжнародних програмах обміну, в ЗВО розроблене Положення про академічну мобільність студентів.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Форми та методи навчання і викладання, що застосовуються на ОПП «Практична психологія» сприяють досягненню заявлених в освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, в більшості випадків відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи. Учасники освітнього процесу мають доступ до освітньо-професійної програми, інформації щодо її цілей та змісту компонентів через сайт університету. Здійснюється перегляд та оновлення змістового наповнення ОК на основі наукових досягнень і сучасних практик.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Університет здійснює стратегію інтерналізації освіти для здобувачів, однак вона реалізується не в повній мірі на даній освітньо-професійній програмі.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Експертною групою було з'ясовано, що ОПП та освітня діяльність за даним критерієм загалом відповідають вимогам. Програма повністю відповідає підкритеріям 1, 2, 3, 4. Недоліком підкритерія 5 є реалізується не в повній мірі стратегії інтерналізації освіти для здобувачів. Вказані слабкі сторони не є суттєвими, та можуть бути усунутими в короткий термін. Зважаючи на наведені сильні та слабкі сторони у контексті критерію 4 експертна група дійшла висновку, що ОПП відповідає рівню В за критерієм 4.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

У закладі розроблено та оприлюднено на сайті положення про порядок оцінювання знань студентів (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_poryadok_ocinyuvannya_ekts_9c538.pdf) В положенні окремі розділи присвячені поточним та підсумковим заходам контролю. Підсумкові заходи контролю описані детально. Наприклад, пояснюється, чим залік відрізняється від іспиту. Описано критерії оцінювання за шкалою ЄКТС. Поточні засоби, згідно положення, мають визначатись кафедрами та враховуватись в силабусах. У наданих закладом силабусах є інформація щодо вимог і заходів контролю, чітко описано розподіл балів за темами дисциплін, деталізовано самі теми. Однак, в більшості силабусів в розділі «засоби діагностики результатів навчання» надаються посилання на вищезазначене положення, поточні засоби контролю описуються в одному абзаці та не пов'язані з конкретними програмними результатами навчання. У наданій закладом матриці відповідності також подано надто загальні форми та методи оцінювання, які в більшості випадків дублюються, через що важко оцінити їхню відповідність програмним результатам навчання. Під час проведених онлайн зустрічей студенти зазначили, що знайомляться з відповідними формами контрольних заходів та критеріями оцінювання при вивченні кожної дисципліни. Це передбачено платформою онлайн навчання, яка використовується у закладі. Студенти знають про силабуси, але не користуються ними, оскільки, вірогідно, не розуміють їхнього призначення. Оцінювання у процесі дистанційного навчання регламентовано положенням https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/por_org_kontrolyu_z_vik_distanc_tehn_75d2b.pdf В положенні в окремих розділах визначено, які саме використовуються ІКТ, описано вимоги до конкретних ІКТ, що застосовуються в контрольних заходах, описано особливості поточного та семестрового контролю знань і підсумкової атестації, врегульовано документообіг. Оцінюванню кваліфікаційних робіт, включно з критеріями, присвячено окремий розділ у Положенні про кваліфікаційну роботу https://www.sspu.edu.ua/images/2020/doc/11/nova_redakciya_polozhennya_pro_kvalifikacijnu_robotu_z_pidpisami_27c75.pdf

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам відповідного стандарту (кваліфікаційна робота та кваліфікаційний екзамен). Це передбачено в останній редакції освітньо-професійної програми. Водночас відповідний стандарт з'явився лише наприкінці 2019 н.р. Відтак, відсутність кваліфікаційних робіт в студентів останнього курсу не є недоліком.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила проведення контрольних заходів та відповідні критерії чітко описані в розділах «Поточний контроль знань студентів» та «Підсумковий контроль знань студентів» в оприлюдненому на сайті положенні про порядок оцінювання знань студентів (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_poryadok_ocinyuvannya_ekts_9c538.pdf). Забезпечення об'єктивності процедури в положенні регламентовано за рахунок затвердження відповідних завдань та критеріїв оцінювання на засіданнях кафедри. Запобігання конфлікту інтересів не регламентовано. Оскарження процедури та результатів проведення контрольних заходів описано у «Положенні про апеляцію результатів навчання здобувачів вищої освіти...» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/apelyaciyi_68f4b.pdf). Документ детально описує склад і порядок створення апеляційної комісії, подання заяв на апеляцію, порядок розгляду апеляції, можливі результати апеляції (за якими оцінка може переглядатись лише на користь студента) тощо. Процедуру та можливість оскаржити результати підсумкової атестації визначено в окремих розділах в «Положенні про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії...» (https://sspu.edu.ua/images/2021/pro_ek_add31.pdf) та у «Положенні про кваліфікаційну роботу» https://www.sspu.edu.ua/images/2020/doc/11/nova_redakciya_polozhennya_pro_kvalifikacijnu_robotu_z_pidpisami_27c75.pdf

7с75.pdf. Заклад стверджує, що випадків оскарження процедури не було. Під час проведених онлайн зустрічей студенти та викладачі пояснили відсутність таких випадків оскарження тим, що у разі незгоди з отриманою оцінкою студенти мають змогу звернутись безпосередньо до викладачів для отримання роз'яснень або перегляд оцінки.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Університетом розроблено Кодекс академічної доброчесності, яким регламентовано політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності: https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/kodeks_akademichnoyi_dobrochesnosti_6c82c.pdf. Академічна доброчесність в Кодексі визначається в загальноприйнятому сенсі і включає запобігання різним формам плагіату, фальсифікації, фабрикації навчальних та наукових результатів, зловживання службовим положенням тощо. Всі студенти, з їхніх слів, підписують декларацію академічної доброчесності. В закладі впроваджено комплекс заходів із протидії плагіату. Всі курсові та кваліфікаційні роботи проходять перевірку на плагіат з використанням ліцензійного програмного забезпечення (www.plagiat.pl та StrikePlagiarism.com). Ці обов'язки покладено на університетську бібліотеку. При першій перевірці процедура є безкоштовною. При повторних — платною. Правила користування послугою оприлюднено на сайті бібліотеки <https://library.sspu.edu.ua/perevirka-na-plagiat/>. Проводяться заходи з популяризації академічної доброчесності (зокрема, в квітні, травні та вересні 2020 проведено заходи, інформацію про які оприлюднено на сайті закладу (<https://sspu.edu.ua/akademichna-dobrochesnist>)). Всього за ключем «доброчесність» пошукова система закладу надає 27 посилань, більшість з яких — новини про заходи (<https://sspu.edu.ua/component/search/?searchword=%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C&searchphrase=all&Itemid=291>)

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

В закладі впроваджено систему протидії плагіату з використанням якісного ПЗ. Уважний підхід закладу до проблеми академічної доброчесності. Розроблено Кодекс академічної доброчесності. Студенти підписують декларацію академічної доброчесності. Проводяться різнопланові заходи з популяризації академічної доброчесності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

У силабусах сформульовано надто загальні критерії, форми і методи оцінювання, які не узгоджені з результатами навчання за дисципліною. Розробникам відповідних силабусів рекомендується внести більше конкретики, прибрати зайві форми і методи оцінювання, узгодити їх з результатами навчання за дисципліною. У відповідних положеннях про контрольні заходи не регламентовано запобігання конфлікту інтересів. Рекомендовано регламентувати це питання.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Експертною групою було з'ясовано, що ОПП та освітня діяльність за даним критерієм загалом відповідають вимогам. Програма загалом відповідає Критерію 5, недоліки не є фундаментальними, можуть бути виправлені в робочому порядку. Зокрема, програма повністю відповідає Підкритерію 2 та Підкритерію 4 і в цілому відповідає Підкритерію 1 (недоліком є недостатньо чітко прописана відповідність контрольних заходів конкретним результатам навчання за дисциплінами) та Підкритерію 3 (недоліком є відсутність врегулювання конфлікту інтересів). Зважаючи на наведені сильні та слабкі сторони у контексті критерію 5 експертна група дійшла висновку, що ОПП відповідає рівню В за критерієм 5.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Освітній процес за дисциплінами освітньо-професійної програми забезпечують НПП, які мають наукові ступені за спеціальностями, що відповідають навчальним дисциплінам. Викладачі мають досвід практичної роботи за профілем програми та профілем дисциплін, які вони викладають, поєднують викладання з участю в дослідницьких та практико-орієнтованих проектах. Надані на запит робочої групи сертифікати, засвідчують, що науково-педагогічні працівники систематично працюють над підвищенням своєї кваліфікації. У цілому академічна кваліфікація викладачів, залучених до реалізації освітньо-професійної програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання. Відповідність академічної та професійної кваліфікації викладачів встановлена на підставі пояснень гаранта ОПП, а також наданих даних щодо академічної та професійної кваліфікації, стажування, тематики наукових досліджень та переліку наукових публікацій.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Конкурсний добір науково-педагогічних працівників здійснюється відповідно до Порядку проведення конкурсного відбору

(https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/poryadok_provedennya_konkursnogo_vidboru_pri_zamischenni_vakposad_npp_ofaf9.pdf), Статуту, п. 6.4. Положення про організацію освітнього процесу, пп. 1.3-1.6 Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/poryadok_pidvischennya_kvalifikaciyi_v_sumdpu2_6a064.pdf). У процесі конкурсного добору претенденту може бути запропоновано попередньо провести заняття в присутності працівників кафедри. Кандидатури претендентів обговорюються на засіданні кафедри. Конкурсний відбір у ЗВО проводиться на засадах відкритості, законності та рівності. Відбір на посаду НПП проводиться конкурсною комісією, рішення якої схвалюється Вченою радою університету. На фокус-групі з адміністративним персоналом представником відділу кадрів була надана інформація щодо вимог конкурсного відбору, а саме: рівень освіти викладачів, наявність наукового ступеня, що повинен відповідати профілю кафедри. Попереднє обговорення кандидатур претендентів на заміщення вакантних посад НПП здійснюється на засіданні кафедри. Важливим показником рівня професіоналізму слугують показники наукової й професійної активності викладачів та рейтинг науково-педагогічних працівників (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/polozhennya_pro_reytingovu_sistemu_ocinyuvannya_diyalnosti_d2a31.pdf). Процедури конкурсного добору НПП є прозорими. Показник задоволеності здобувачів освіти професійним рівнем викладачів має високий рівень вираженості (4,4 з 5 балів) (https://psy.sspu.edu.ua/images/bak_opros.pdf).

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

У ЗВО розроблена ефективна система залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу. Під час фокус-груп з викладачами, студентами та роботодавцями експертна група отримала інформацію про активне залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу, зокрема у вигляді проведення круглих столів, конференцій та семінарів, майстер-класів, тренінгів, вебінарів. Спілкування з роботодавцями у фокус-групі підтвердило значну їхню зацікавленість в організації та покращенні якості ОПП. Стратегічними партнерами СумДПУ імені А.С.Макаренка, що залучені до реалізації освітнього процесу за ОПП, є Служба психологічного забезпечення військової частини 3051 Національної гвардії України; Комунальна установа Сумська спеціалізована школа № 25 Сумської міської ради; Реабілітаційна установа змішаного типу (комплексної реабілітації) для осіб з інвалідністю внаслідок інтелектуальних порушень – Центру «Сприяння» громадської організації «Феліцитас»; Відділення медико-соціальної допомоги «Клініка дружня до молоді» Комунального некомерційного підприємства «Дитяча клінічна лікарня Святої Зінаїди»; Навчально-методичний центр психологічної служби Комунального закладу «Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»; Комунальна установа «Інклюзивно-ресурсний центр Краснопілської селищної ради» Краснопілського району, Сумської області; Сумський центр соціально-психологічної реабілітації дітей області (СЦСПРДО); Сумський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 40 «Дельфін»; Комунальна установа «Сумський обласний центр комплексної реабілітації дітей та осіб з інвалідністю» Сумської обласної ради; Комунальний заклад сумської обласної ради «Сумський дитячий будинок імені С. П. Супруна». Окремі роботодавці залучаються до проведення аудиторних занять для здобувачів, які навчаються за даною ОПП. З метою комплексного співробітництва СумДПУ імені А.С.Макаренка із провідними закладами, установами, підприємствами та організаціями Сумщини в Університеті функціонує Рада роботодавців (<https://sspu.edu.ua/universitytet/zahalna-informatsiia/rada-robotodavtsiv>).

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

У ході фокус-зустрічей з адміністративним, викладацьким персоналом та здобувачами підтвердилися дані, наведені у звіті самооцінки щодо залучення для проведення занять за ОПП «Практична психологія» представників роботодавців та провідних практиків. До аудиторних занять за ОПП долучаються професіонали-практики, експерти галузі, роботодавці: Анплеева А.Б., лікар психіатра нарколог, психотерапевт КНП «Обласного клінічного медичного центру соціально-небезпечних захворювань» (<https://psy.sspu.edu.ua/index.php/84-lektsiya-pro-mozhливosti-psihoterapevtichnoji-dopomogi-lyudyam-z-zalezhnistyu>); Залозна О.М., практичний психолог кабінету екстреної психологічної допомоги «Телефон довіри» (<https://psy.sspu.edu.ua/index.php/117-lektsiya-osoblivostikonsultuvannya-krizovikh-ta-sujitsidalnikh-zvernenn-na-telefon-doviri>); Федорова Є. В., практичний психолог відділення для дітей з ураженням ЦНС та порушенням психіки КНП «Сумська обласна дитяча клінічна лікарня» (<https://psy.sspu.edu.ua/index.php/85-lektsiya-mozhливosti-vikoristannya-pisochnoji-terapiji-v-roboti-psikhologa>). Крім того, студенти проходять тренінги спілкування під керівництвом Осюхіної А.О., практичного психолога Сумського палацу дітей та юнацтва; беруть участь у щорічних науково-практичних конференціях кафедри психології, де майстер-класи проводять лікарі-психотерапевти, практичні психологи різних закладів. Внесення змін до ОПП відбувається за результатами зворотного зв'язку, який кафедра отримує від роботодавців на формальних та неформальних зустрічах під час обговорення якості ОПП. За результатами опитування здобувачів освіти показник задоволеності залученням до навчального процесу професіоналів практиків має високий рівень вираженості (4,4 з 5 балів) (https://psy.sspu.edu.ua/images/bak_opros.pdf).

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

ЗВО сприяє професійному розвитку викладачів, які забезпечують освітній процес за ОПП «Практична психологія», що регламентовано Положенням про порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників у СумДПУ імені А.С.Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/poryadok_pidvischennya_kvalifikaciyi_v_sumdpu2_6a064.pdf). Підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних працівників проводиться згідно з п'ятирічним планом-графіком, який затверджується наказом Ректора. ЕГ ознайомила з електронними сканами документів про підвищення кваліфікації та/або стажування НПП за останні 5 років (скани надані на запит ЕГ). Під час фокус-групового опитування НПП з'ясовано, що викладачі, які залучені до ОПП, мають змогу підвищувати свою кваліфікацію та стажуватися як у ЗВО України, так і за її межами. НПП розширюють географію підвищення кваліфікації в країнах Європосоюзу, зокрема: Мотрук Т.О. пройшла річну програму «КПТ+» (м. Львів, 2019-2020 р.); Тарасова Т.Б. опанувала навчальну програму «Змішане навчання» 2017р. та «Тьютор дистанційного та змішаного навчання» 2018р., НТУ «Харківський політехнічний університет»; Ніколаєнко С.О. здобула сертифікат про проходження інтенсивного курсу «Регресивний гіпноз» (2016р.) та опанувала навчальну програму «Сучасний гіпноз та гіпнотерапія» (2018р.). НПП беруть участь у навчальних проектах з естетотерапії (Дворніченко Л.Л., Мотрук Т.О., Пасько К.М.); міжнародних семінарах (Вертель А.В. семінар «Сучасні технології соціальної роботи у різних сферах життя», Братислава Попрад, 2019р). Керівництво ЗВО сприяє професійному розвитку НПП, надаючи згоду на проходження стажування, укладаючи відповідні угоди з іншими ЗВО, організаціями та установами, в т. ч. зарубіжними, інформуючи НПП про можливості міжнародного стажування.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Система заходів стимулювання розвитку викладацької майстерності науково-педагогічних працівників Університету передбачає матеріальні та моральні заохочення. Вони регламентуються «Положенням про рейтингову систему оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників, кафедр, Навчально-наукових інститутів, факультетів СумДПУ імені А.С.Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/polozhennya_pro_reytingovu_sistemu_ocinyuvannya_diyalnosti_d2a31.pdf), Положенням про преміювання працівників СумДПУ імені А.С.Макаренка (додаток № 3 Колективного договору Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка 2019-2022 роки), Положенням про порядок надання щорічної винагороди педагогічним працівникам Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка за сумлінну працю, зразкове виконання службових обов'язків (додаток № 12 Колективного договору Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка 2019-2022 роки) (https://sspu.edu.ua/media/attachments/2019/11/05/kolektivniy_dogovir_2019-2022.pdf). Зазначені документи є підставою для визначення індивідуального рейтингу науково-педагогічних працівників, що впливає на їх стимулювання (преміювання). Викладачі кафедри психології занесені на Дошку пошани університету «Кращі імена» (С.Б. Кузікова, Т.Б.Тарасова). Опитування науково-педагогічних працівників показало, що викладачі преміюються, нагороджуються відзнаками та грамотами за сумлінну працю, вагомі професійні досягнення в професійній діяльності, активну участь в підготовці фахівців.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

СумДПУ імені А.С.Макаренка активно залучає до проведення окремих тем лекційних і практичних занять на ОПП практиків-професіоналів, представників роботодавців. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими. У ЗВО існує дієва система морального та матеріального стимулювання професійного розвитку НПП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

З метою розширення форм міжнародної співпраці, можливостей перейняття прогресивного європейського досвіду, розвитку наукового потенціалу та підвищення рівня знання іноземних мов рекомендуємо збільшити кількість міжнародних стажувань з врахуванням географічного контексту.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Експертною групою було з'ясовано, що ОПП та освітня діяльність за даним критерієм загалом відповідають вимогам. Освітній процес за дисциплінами ОПП забезпечують НПП, які мають наукові ступені за спеціальностями, що відповідають навчальним дисциплінам. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу. Вказані слабкі сторони не є суттєвими, та можуть бути усунутими в короткий термін. Зважаючи на наведені сильні та слабкі сторони у контексті критерію 6 експертна група дійшла висновку, що ОПП відповідає рівню В за критерієм 6.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Обладнання, інфраструктура, навчально-методичне та науково-методичне забезпечення за своєю кількістю та якістю є достатнім для досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання. В університеті є великі лекційні аудиторії, які обладнані мультимедійними засобами, як і більшість інших аудиторій, що використовуються здобувачами освіти за даною ОПП. Наукова бібліотека (<http://library.ssru.sumy.ua/>) налічує близько 888 тис. примірників, електронна бібліотека - понад 21500 документів, інституційний репозитарій eSSPUIR - більше 7000 документів, є читальний зал з доступом до мережі Інтернет. В бібліотеці є Читальний зал електронних ресурсів, дисертаційний зал. Учасники навчального процесу мають вільний та безкоштовний доступ до бібліотеки. Соціальні умови забезпечуються наявністю закладів громадського харчування, спортивних споруд, трьох гуртожитків на 1448 місць. У навчальному корпусі № 4 функціонує медичний пункт. Кафедра психології користується комп'ютерним класом ННІ ПП (ауд. 510а), який обладнаний 12 комп'ютерами (Athlon II X DDR 2 1024/320.0 Gb / Seagate / HD 4830 Монітор 19"). Мережа Wi-Fi є доступною як у навчальних корпусах, так і в бібліотеці для всіх здобувачів та викладачів.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

ЗВО забезпечує вільний та безоплатний доступ як викладачів, так і здобувачів в межах ОПП. Зокрема, до Бібліотеки СумДПУ імені А.С.Макаренка, на сайті якої можна отримати повну інформацію про літературу, наявну в книжковому фонді. Вільним і безкоштовним для здобувачів вищої освіти та викладачів є доступ до репозитарію. В СумДПУ імені А.С.Макаренка відкрито доступ до електронних видань наукометричних баз, вхід здійснюється з локальної мережі університету. Здобувачі освіти також мають можливості безоплатно користуватися комп'ютерними кабінетами, актовим залом СумДПУ імені А.С.Макаренка, спортивним залом, гімнастичним залом, спортивним майданчиком. Здобувачі та викладачі під час інтерв'ювання засвідчили, що вони отримують безоплатний та безперешкодний доступ до інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання за ОПП.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Освітній простір є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, дає змогу задовольнити їхні потреби й інтереси та досягнути визначених освітньою програмою цілей і програмних результатів навчання. Під час огляду матеріально-технічної бази та співбесіди зі здобувачами встановлено, що у ЗВО створені безпечні умови навчання та праці, комфортна міжособистісна взаємодія, відсутні будь-які прояви насильства, здійснюється його профілактика, дотримано прав і норм фізичної, психологічної, інформаційної та соціальної безпеки учасників освітнього процесу. Цьому сприяє у тому числі робота Психологічної служби СумДПУ імені А.С.Макаренка (<https://sspu.edu.ua/universitytet/pro-universitytet/psyholohichna-sluzhba>), Психолого-педагогічного консультативного центру (<https://ipp.sspu.edu.ua/index.php/psykhologo-pedahohichni-konsultatyvnyi-tsentri>), Центру психологічної допомоги «Психологія і Я» (<https://ipp.sspu.edu.ua/index.php/tsentr-psykhohohichni-dopomohy-psykhohohiia-i-ya>). Безпечність освітнього середовища гарантується: відділом охорони праці, пунктом охорони здоров'я, опорним пунктом поліції на території студмістечка, загonom охорони громадського порядку «Сокіл», відділом соціальної та культурно-масової роботи. Під час спілкування зі здобувачами було встановлено, що систематично проводиться анкетування щодо безпеки освітнього середовища. За результатами опитування показник задоволеності здобувачів освіти безпекою освітнього середовища для життя та здоров'я має високий рівень вираженості (4,3 з 5 балів) (https://psy.sspu.edu.ua/images/bak_opros.pdf).

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Заклад вищої освіти створює і забезпечує механізми різнобічної освітньої та організаційної підтримки студентів, які передбачають здійснення різних процедур і заходів. Для гарантування якості освіти у СумДПУ імені А.С.Макаренка працює Центр забезпечення якості вищої освіти (<https://sspu.edu.ua/universitytet/edusci/yakist-osvity>), який здійснює моніторинг якості освітньої діяльності, координацію роботи навчальних підрозділів університету з питань якості освітнього процесу, аналіз і узагальнення стану освітньої діяльності. Результати бесід із здобувачами, представниками студентського самоврядування, працівниками відповідальних органів свідчать про якісну взаємодію адміністрації закладу, інституту, та гаранта ОПП із здобувачами. В СумДПУ імені А.С.Макаренка здійснюється інформаційна підтримка, зокрема наявність зручної та ефективної системи інформування здобувачів як з освітніх, так і позаосвітніх питань (безпосередньо у ЗВО, на сайті ЗВО або соціальних сторінках ЗВО та відповідних підрозділів). Також консультативну підтримку здобувачі мають змогу отримати в Психологічній службі. Інформаційна підтримка здобувачів вищої освіти за ОПП здійснюється також через соціальні мережі. Соціальна підтримка здобувачів вищої освіти реалізується через надання соціальних стипендій, що регулюється «Правилами призначення стипендій». Під час зустрічей із здобувачами було встановлено, що вони повністю задоволені освітньою, організаційною, інформаційною, консультативною підтримкою. ЗВО активно працює над питаннями працевлаштування студентів та надання їм додаткових освітніх послуг. Діє Відділ працевлаштування, професійно-технічної освіти та додаткових платних послуг (https://www.sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_viddil_pracevlashtuvannya_3e8d9.pdf).

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

У СумДПУ імені А.С.Макаренка створено умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами (<https://www.sspu.edu.ua/universitytet/zahalna-informatsiia/vilnyi-dostup-do-universitytetu>). У лютому 2019 р. університетом була отримана позитивна експертна оцінка щодо забезпечення умов для осіб з особливими освітніми потребами (https://www.sspu.edu.ua/images/2020/11/ekspertnyi_visnovok_eee8f.pdf). У «Правилах прийому на навчання до СумДПУ імені А.С.Макаренка у 2020 р.» (<https://www.sspu.edu.ua/media/attachments/2020/06/15/pravylaprojomy2020.pdf>) прописано спеціальні умови участі в конкурсному відборі на здобуття вищої освіти, під які підпадають і особи з особливими освітніми потребами. Під час огляду матеріально-технічної бази ЗВО встановлено, що існує забезпечення безперешкодного доступу особам з особливими освітніми потребами та іншим маломобільним групам населення до першого поверху будівель. На цей час за ОПП особи з особливими освітніми потребами не навчаються.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

У СумДПУ імені А.С.Макаренка існує чітка і зрозуміла політика і процедура вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальним домаганням, дискримінацією та корупцією), яка є доступною для всіх учасників

освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації ОПП. Процедура вирішення конфліктних ситуацій регламентується Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», Статутом ЗВО (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/statut_sumdpu_df175.pdf) У СумДПУ імені А.С. Макаренка створена Комісія з питань етики та академічної доброчесності (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/polozhennya_pro_komisiyu_z_pitan_etiki_ta_akadem_dobrochesnosti_f788c.pdf), яка контролює, дотримання всіма учасниками освітнього процесу етичних норм у навчальному процесі та особистому спілкуванні. Процедура врегулювання конфліктів для здобувачів вищої освіти за ОПП здійснюється відповідно до Положень «Про розгляд скарг та звернень громадян у СумДПУ імені А.С.Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/polozhennya_pro_rozglyad_skarg_ta_zvernen_gromadyan_4495d.pdf), «Про порядок ведення претензійно-позовної роботи у СумДПУ імені А.С. Макаренка» (https://www.sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_poryadok_vvedennya_pretenziynopozovnoyi_roboti_u_s_umdpu_imeni_as_makarenka_45455.pdf) та «Положення про апеляцію результатів навчання здобувачів вищої освіти СумДПУ імені А.С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/apelyaciyi_68f4b.pdf). Вирішенню та запобіганню конфліктних ситуацій сприяє і діяльність «Юридичної клініки СумДПУ імені А.С.Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/pro_yuridichnu_kliniku_sumdpu_184f9.pdf) Під час проведення зустрічей із здобувачами, експертною групою не було виявлено фактів конфліктних ситуацій, дискримінації за гендерною чи етнічною приналежністю. Також не було встановлено фактів сексуального домагання. Здобувачі зазначили, що вони поінформовані про процедуру вирішення таких ситуацій. Для комунікації і виявлення фактів порушення даних питань існує скринька довіри.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Освітнє середовище, навчально-методичне забезпечення та наявні матеріально-технічні ресурси СумДПУ імені А.С. Макаренка цілком достатні для реалізації ОПП, враховують забезпечення індивідуальної траєкторії навчання здобувачів вищої освіти. Кафедра, аудиторії забезпечені мультимедійним обладнанням та комп'ютерною технікою. Доступ до інфраструктури інституту та інформаційних ресурсів, необхідних для реалізації ОПП, є безоплатним. У ЗВО наявні безпечні умови навчання та праці, комфортна міжособистісна взаємодія, відсутні будь-які прояви насильства, здійснюється його профілактика, дотримано прав і норм фізичної, психологічної, інформаційної та соціальної безпеки учасників освітнього процесу. Наукова бібліотека має достатній рівень наповненості бібліотечного фонду, постійно удосконалюється та використовує новітні інформаційні технології, що забезпечують зручність користування фондами бібліотеки споживачами освітніх послуг. Підготовка фахівців ведеться з використанням сучасних інформаційних технологій та комп'ютерних засобів, програмних продуктів, електронних баз даних, мережевого обладнання. Під час бесіди зі здобувачами було встановлено, що вони задоволені освітнім середовищем та організаційною, освітньою, інформаційною, консультативною, соціальною підтримкою. Для зручності здобувачів інформування щодо навчальної діяльності та додаткових можливостей здійснюється за допомогою: сайту університету (<https://sspu.edu.ua/>). Освітнє середовище повністю задовольняє потреби та інтереси здобувачів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Продовжити вести роботу у напрямі забезпечення умов для навчання особам з особливими освітніми потребами.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Експертною групою було з'ясовано, що ОПП та освітня діяльність за даним критерієм загалом відповідають вимогам. Програма загалом відповідає Критерію 7, недоліки не є фундаментальними, можуть бути виправлені в робочому порядку. Зокрема, програма повністю відповідає Підкритеріям 1, 2, 3, 4 та 6. Однак, варто посилити роботу у напрямі забезпечення умов для навчання особам з особливими освітніми потребами. Зважаючи на наведені сильні та слабкі сторони у контексті критерію 7 експертна група дійшла висновку, що ОПП відповідає рівню В за критерієм 7.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

В закладі існує низка положень, якими регламентовано розроблення, моніторинг і перегляд освітніх програм («Положенням про організацію освітнього процесу у СумДПУ імені А. С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_organizaciyu_osvitnogo_procesu_bb7d2.pdf); «Положення про освітні програми у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_op_ff69e.pdf); Положення щодо внутрішнього моніторингу якості освітньої діяльності у СумДПУ імені А.С. Макаренка (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/pro_vnutrishniy_monitoring_yakosti_osvitnoyi_diyalnosti_f7d9e.pdf); «Положення про комісію із забезпечення якості вищої освіти СумДПУ імені А.С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_komisiyu_iz_zabezpechennya_yakosti_vischoyi_osviti_5d370.pdf); «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у СумДПУ імені А.С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_vnutrishnogo_zabezpechennya_yakosti_osvitnoyi_diyalnosti_ta_yakosti_vo_620e3.pdf). В останньому документі детально описана загальноінституційна процедура перегляду програм. За результатами зустрічі з представником університетського ЦЗЯВО з'ясовано, що центр тільки нещодавно розпочав своє повноцінне функціонування. Тому перевірити фактичну послідовність й відповідність діяльності до розроблених положень наразі неможливо. Разом із тим програма обговорюється на засіданнях кафедри, про що свідчать надані протоколи, а також суттєві відмінності між поточною та попередньою редакціями програми.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості регламентовано проведення опитування серед здобувачів https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_vnutrishnogo_zabezpechennya_yakosti_osvitnoyi_diyalnosti_ta_yakosti_vo_620e3.pdf. СумДПУ імені А.С. Макаренка надав результати опитування за 2019 та 2020 роки. Надано протокол засідання кафедри, в якому зазначена присутність на засідання представниці студентської ради. Про врахування думки здобувачів свідчить, наприклад, пропозиція цієї студентки щодо збільшення кількості годин на підготовку до підсумкової атестації. Сама студентка підтвердила свою участь в засіданні кафедри. Разом із цим, опитування мають певні методичні недоліки, зазначені в аналізі Критерію 1, які можуть негативно впливати на залучення студентів до перегляду програми на партнерських засадах.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Заклад проводив опитування роботодавців. Надано результати опитування. Існують методичні рекомендації щодо цього опитування. Водночас опитування має певні недоліки, зазначені в цьому Звіті ЕГ при описі Критерію 1. На онлайн зустрічі були присутні представники роботодавців, що займаються практичною діяльністю в різних сферах. За їхніми словами, вони долучаються до конференцій, нарад, тощо. Вони беруть участь у засіданнях кафедри (про що також свідчить наданий протокол), але надають перевагу особистому неформальному спілкуванню з науково-педагогічним колективом. На сайті закладу є інформація щодо комунікації з роботодавцями <https://psy.sspu.edu.ua/index.php/127-kruglij-stil-zi-stejkkholderami>

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

В закладі існує профорієнтаційний центр. Він зайнятий працевлаштуванням зацікавлених студентів. Інформації щодо працевлаштування студентів-психологів центр не надав. На сайті закладу є інформація щодо асоціації випускників закладу. Але, зі слів учасників онлайн зустрічей, аналіз та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників проводиться переважно у неформальному спілкуванні.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Після проведення закладом локального моніторингу в 2019 році, в оновленій версії програми 2020 року, збільшено кількість годин на підготовку до підсумкової атестації з 3 до 7,5 годин, розширено перелік вибірковок дисциплін; створено каталог вибірковок дисциплін <https://sspu.edu.ua/university/edusci/kataloh-vybirkovykh-dystsyplin>. Відповідні пропозиції висловлені на засіданні кафедри та зафіксовані в наданому протоколі. Заклад реагує на

виявлені недоліки в ОПП. Водночас такі недоліки дозволяє виявити переважно локальний моніторинг. Загальноінститутський моніторинг, через незначні методичні недоліки, виявити конкретні слабкі сторони програми і відреагувати на них не дозволяє.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

За наданою закладом інформацією, останнє експертне оцінювання відповідності освітньої діяльності навчального закладу державним вимогам щодо акредитації підготовки бакалаврів за напрямом 6.030103 було здійснено 23.04.2012 р. З огляду на давність зазначеної акредитації, об'єктивно оцінити, чи взяв заклад до уваги отриману інформацію, важко.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Системне керування якістю освітнього процесу СумДПУ імені А.С. Макаренка тільки впроваджує. Відповідне нормативне регулювання забезпечення якості в закладі розроблене відносно недавно. Позаяк заклад вже реалізує визначені ним заходи з моніторингу якості (проводить опитування, залучає стейкхолдерів до обговорень тощо) і ще до створення ЦЗЯВО. Заклад проводив певні заходи з моніторингу якості ОПП (круглі столи, конференції, засідання кафедри). Стверджувати про вже сформовану культуру забезпечення якості в СумДПУ імені А.С. Макаренка ще не можна. Однак, це не є недоліком з огляду на сучасний етап розвитку системи забезпечення якості Закладу.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

В закладі розроблено відповідні положення щодо забезпечення якості та створено Центр внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. Заклад дотримується визначених ним процедур.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Опитування, які використовуються для комунікації зі студентами, випускниками та роботодавцями, мають незначні методичні недоліки. Рекомендовано удосконалити опитувальники. Інформація щодо кар'єрного шляху випускників збирається закладом дещо поверхнево і несистемно. Рекомендується систематизувати збір інформації про кар'єрний шлях випускників. Рекомендується розвивати асоціацію випускників.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Експертною групою було з'ясовано, що ОПП та освітня діяльність за даним критерієм загалом відповідають вимогам. Програма відповідає Критерію 8, виявлені недоліки не є суттєвими і можуть бути виправлені в робочому порядку. Зокрема, програма повністю відповідає підкритерію 1, загалом відповідає підкритеріям 2 та 3 (через незначні недоліки в методології опитувань), 5 (незначним недоліком є недостатня дієвість загальноінституційного моніторингу через недоліки в методології опитувань), 7 (суттєвих недоліків немає, але культура якості в закладі ще формується). Лише часткова відповідність Підкритерію 4 є недоліком, однак на якість програми він суттєво не впливає. Зважаючи на наведені сильні та слабкі сторони у контексті критерію 8 експертна група дійшла висновку, що ОПП відповідає рівню В за критерієм 8.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Права та обов'язки усіх учасників освітнього процесу СумДПУ ім. А.С. Макаренка регулюються Статутом університету https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/statut_sumdpu_df175.pdf; Колективним договором https://sspu.edu.ua/media/attachments/2019/11/05/kolektivniy_dogovir_2019-2022.pdf; Положенням про внутрішню систему забезпечення якості освітньої діяльності https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_vnutrishnogo_zabezpechennya_yakosti_osvitnoyi_diyalnosti_ta_yakosti_vo_620e3.pdf; Положенням про самостійну роботу студентів https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_srs_92846.pdf; Положенням про академічну мобільність студентів https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_akademichnu_mobilnist_studentiv_46e20.pdf; Положенням про порядок оцінювання знань студентів https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_poryadok_ocinyuvannya_ekts_9c538.pdf; Положенням про кваліфікаційну роботу https://www.sspu.edu.ua/images/2020/doc/11/nova_redakciya_polozhennya_pro_kvalifikacijnu_robotu_z_pidpisami_27c75.pdf; Положенням про розгляд скарг та звернень громадян https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/polozhennya_pro_rozglyad_skarg_ta_zvernen_gromadyan_4495d.pdf; Правилами прийому для здобуття вищої освіти <https://www.sspu.edu.ua/media/attachments/2020/06/15/pravylaprojomu2020.pdf>. Під час проведення фокус-групи здобувачі продемонстрували добре розуміння навігації сайту університету та знання того, де вони можуть знайти необхідні документи.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Опублікування проекту освітньо-професійної програми та її верифікованої версії в каталозі освітніх програм регламентується «Положенням про освітні програми у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка» (https://www.sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_or_ff69e.pdf). На сайті (<https://sspu.edu.ua/osvitni-prohramy-2020-rik>) розміщений Проект освітньої програми, пошта для зауважень та пропозицій.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та правдиву інформацію про освітньо-професійну програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних зацікавлених сторін (стейкхолдерів) та суспільства (https://psy.sspu.edu.ua/images/opp-053-6-p-psy_20_ost_3_pidpis_na_sayt.pdf). Інформація щодо освітньо-професійної програми та її складових частин розміщена на сайті університету (<https://psy.sspu.edu.ua/index.php/vykhovannia/sylabusy-navchalnykh-dystryplin/or-bakalavr>).

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Зручний та повний публічний реєстр нормативних документів, що доступний всім учасникам освітнього процесу. Наявність практики опублікування проекту освітньо-професійної програми та її обговорення зі стейкхолдерами.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Експертна група рекомендує пропозиції стейкхолдерів щодо якості ОПП заносити у таблицю та оприлюднювати на сайті ЗВО протягом 1 тижня після закінчення громадського обговорення. Важкодоступність силабусів на сайті.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Зважаючи на наведені сильні сторони та наявність незначних недоліків, експертна група дійшла висновку, що прозорість та публічність за ОПП «Практична психологія» відповідають рівню В за критерієм 9.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	<i>не застосовується</i>

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Паламарчук Ольга Миколаївна

Члени експертної групи

Орлов Олег Вікторович

Варунця Анна Вадимівна